

Motion till riksdagen 2019/20:776

av **Markus Wiechel m.fl. (SD)**

Riktade åtgärder för en positiv utveckling i Syrien

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en tydligare regional strategi för Syrienkrisen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kontrollfunktioner för att säkerställa mottagarorganisationers lämplighet beträffande internationellt bistånd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom FN och EU verka för en översyn av de sanktioner som riktas mot Syrien i syfte att ge lindring till civila och tillkännager detta för regeringen.

Tydligare regional strategi för Syrien

Kriget i Syrien har pågått sedan 2011 och inte minst den senaste tiden har det hänt väldigt mycket. De många olika grupper som har slagits har gjort att det varit svårt för de allra flesta att förstå komplexiteten, samtidigt som förväntningarna från såväl civila i Syrien som för olika parter i konflikten är stora.

Sidas stöd till Syrien sker på två olika sätt: dels sedan 2012 genom humanitärt stöd, dels sedan 2016 genom en särskild regional strategi för Syrienkrisen. I regeringsbeslutet från den 17 december 2015 om Sveriges regionala strategi för Syrienkrisen 2016–2020 fastslås det att man avser att ”bidra till att stärka resiliensen, d.v.s. motståndskraften, återhämnings- och anpassningsförmågan, hos den syriska befolkningen och hos utsatta grupper i Syriens grannländer som drabbas hårt av konflikten”. Vidare vill regeringen bidra till ”stärkt demokrati och jämställdhet samt ökad respekt för mänskliga rättigheter i Syrien och för flyktingar från Syrien i angränsande länder”.

I grund och botten har regeringens skrivelse en sund inriktning mot bakgrund av konfliktens komplexitet. Strategin är dock, troligtvis medvetet, väldigt öppen för tolkningar, vilket skapar diverse problem. Detta ser vi inte minst då det kan slå helt fel

när beslutsfattare och tjänstemän ska utgå ifrån strategin. Regeringen bör påbörja ett arbete för en tydligare Syrienstrategi, där det tydligt framgår att fokus ligger på att erbjuda stöd till civila inne i Syrien och att det inte ska innebära stöd till någon part. Ett sådant stöd riskerar att förvärra läget i landet eller försvåra fredsprocessen.

Kontrollfunktioner för att säkerställa mottagares lämplighet

Det finns flera exempel på organisationer verksamma i Syrien, som fått internationellt stöd i syfte att bistå med viktiga satsningar, som haft kopplingar till extremistgrupperingar. Av en tydligare Syrienstrategi bör det framgå tydligt att dessa inte ska erhålla något stöd. Biståndet bör kanaliseras ut till trovärdiga, opartiska hjälporganisationer eller mottagare, som tydligt visar att de står bakom grundläggande mänskliga rättigheter enligt ett västerländskt synsätt. Trots skrivelser i dag ser vi dock hur man från svensk sida fallerar avseende de humanitära principerna, varför det kan krävas ytterligare krafttag för att förhindra att detta sker. Regeringen bör verka för en översyn av de kontrollfunktioner som finns i dag, för att säkerställa att mottagare av internationellt stöd inte bryter mot rådande principer.

Slopat stöd till Islamic Relief

Sida kräver att deras partners ska efterleva de humanitära principerna i all den humanitära verksamhet som bedrivs samt följa Sidas allmänna villkor. Detta innebär att partnern ska bedriva en humanitär verksamhet som strikt efterlever principerna om humanitet, opartiskhet, neutralitet och oberoende. Av den anledningen finns redan grunder för att utesluta vissa samarbetspartners, som bevisligen inte lever upp till dagens motkrav. Islamic Relief är ett sådant exempel, då det är en organisation med tydliga kopplingar till det radikala Muslimska brödraskapet.

Muslimska brödraskapet ser sig till stor del som en fadder åt islamismen i Europa och andra delar av världen. Genom en ideologiskt uppbyggd rörelse fångar man in medlemmar i en introduceringsprocess, för att sedan förbereda dessa på ett långsiktigt samhällsbygge. Man strävar efter att på sikt bygga en islamisk stat, en utveckling som sker gradvis och delvis genom en viss form av anpassning till det europeiska värdsamhället. Muslimska brödraskapets grunder är tydliga, vilket vi ser i deras motto: ”Allah är vårt mål; Profeten är vår ledare; Koranen är vår lag; jihad är vår väg; och döden för Allahs ära är vår högsta strävan”.

Översyn av sanktionerna riktade mot Syrien

Syrien har i dag världens striktaste internationella sanktioner riktade mot sig, vilket innebär att inte ens Nordkorea har lika strikta restriktioner. Det finns skäl till detta: ett fruktansvärt inbördeskrig med rapporter om hur det återkommande förekommit grova brott mot mänskligheten.

Följande restriktioner finns i dag gentemot Syrien:

- Restriktioner rörande export m.m. av viss utrustning som kan användas för internt förtryck.
- Förbud mot vapenimport.
- Förbud mot export med mera av utrustning, teknik eller programvara för övervakning av telekommunikationer och internet.
- Förbud mot import med mera av råolja och petroleumprodukter.
- Förbud mot export med mera av utrustning och teknik med användning i olje- och gasindustrin.
- Förbud mot export med mera av nya syriska sedlar och mynt.
- Förbud mot handel med guld och andra ädelmetaller samt diamanter.
- Förbud mot export med mera av lyxprodukter.
- Förbud mot export med mera av utrustning för elkraftverk.
- Förbud mot investeringar i oljesektorn och för byggande av elkraftverk.
- Frysning av tillgångar.
- Förbud mot viss utlåning till Syrien.
- Begränsningar av handelsstöd.
- Förbud mot handel med syriska statspapper.
- Begränsningar av finansiella tjänster.
- Förbud mot att ge försäkring och återförsäkring.
- Förbud att ta emot fraktflygningar av syriska flygbolag m.m.
- Förbud mot export med mera av flygbränsle och bränsletillsatser.
- Inspektioner av last.
- Reserestriktioner.
- Förbud mot handel med kulturföremål.

När sanktioner riktas mot ett land är ändamålet att åstadkomma någonting positivt genom att förhindra en negativ utveckling. Ofta handlar det om att förhindra att staten, som är föremål för sanktioner, inte utvecklar vapen eller materiel ämnat åt krigföring eller brott mot mänskligheten. Sanktionerna bör i största möjliga mån undvika att drabba civila, den grupp som är de främsta offren i krig. Brist på tillgång till exempelvis mat, mediciner, skolmaterial och byggutrustning gör det svårare för människor att leva ett normalt liv, även om de råkar befinna sig i områden som för närvarande är säkra.

Det är mycket som tyder på att man i nuläget saknar en genomtänkt plan för hur man kan främja framtida återuppbyggnadsinsatser, vilket vi bland annat ser då det finns svårigheter med genomförandet av humanitära transaktioner. Till följd av detta ser vi även hur FN och andra icke-statliga organisationer står inför stora utmaningar med att kunna tillhandahålla humanitärt bistånd i Syrien. I Syrien är det dock lätt att identifiera flera av de problem som finns för humanitära organisationer som följd av sanktionerna.

Exportkontrollbestämmelserna tillåter exempelvis inte FN och dess representanter att exportera hela utbudet av föremål för grundläggande mänskliga behov utan specifika licenser. FN får därmed inte någon särskild flexibilitet när det gäller export, vilket begränsar FN:s praktiska aktivitetsområde. Detta eftersom humanitärt stöd ofta medför mycket mer än leverans av varor, såsom mat och vissa mediciner, som för närvarande omfattas av exportlicensundantag för Syrien.

Vidare ser vi hur exportreglerna inte tillåter att icke-statliga organisationer exporterar hela utbudet av objekt som är nödvändiga för grundläggande mänskliga behov utan specifika licenser. Det finns utmaningar vad gäller privata aktörer, icke-statliga organisationer och sanktionsbestämmelser. Till skillnad från sanktionerna mot Sudan

tillåter reglerna gentemot Syrien inte export av medicinsk utrustning utan tillstånd. Den licenspolitik som för närvarande finns på plats för medicinsk utrustning omfattar inte heller all programvara som krävs för att särskilda anordningar ska fungera. En policy med ett ”strikt ansvar”, som innebär stora böter vid överträdelse, har gjort att flertalet banker hamnat i en position där de är ovilliga att ta itu med sanktionerade länder överhuvudtaget. Detta medför enorma problem för enskilda civila, som dessvärre hamnar i kläm trots att syftet med sanktionerna är att främja en förbättrad situation för just civila.

Nuvarande sanktioner gör det oerhört svårt att genomföra exempelvis dollar-dominerade transaktioner via Syriens banksystem. Såväl sanktioner som exportkontrolllicensprocedurer är i dag ogenomskinliga, oförutsägbara och tidskrävande. Detta avskräcker humanitära biståndsleverantörer från att ansöka om licens för att även använda amerikanska varor och tjänster, när sådana varor och tjänster är föremål för vad som kallas för en ”gynnsam licenspolitik”. Krav på att begära tillstånd från både USA och EU skapar en hög byråkratisk börda, vilket gör att icke-statliga organisationer avskräcks från att tillhandahålla humanitär hjälp i Syrien.

Sverige har inte fattat några egna, nationella beslut kring restriktionerna, utan de finns i dag som följd av beslut fattade inom FN eller EU. Majoriteten av de sanktioner som har beslutats av FN eller EU genomförs också på EU-nivå genom antagande av EU-förordningar som är direkt tillämpliga i Sverige, varför det inte går att ändra på allt genom lagstiftning i Sverige. Det finns dock en möjlighet att från svensk sida verka för en policy som underlättar för civila att leva, verka och förbättra sin situation i landet. Detta har man också försökt med i USA, som uttryckt önskemål om att skraddarsy sina sanktionsprogram för att anpassa dem till FN.

Sverige har i dag en möjlighet att verka för förändringar i de restriktionerna inom både FN och EU, men vi kan även använda oss av nationell lagstiftning för att på bästa sätt möjliggöra för civila syrier att leva drägliga liv. Regeringen bör verka inom FN och EU för att anpassa sanktionerna riktade mot Syrien i syfte att underlätta för civila att få tillgång till livsmedel, mediciner, jordbruksprodukter, skolutrustning samt sådant som krävs för att kunna återuppbygga landet igen.

Markus Wiechel (SD)

Björn Söder (SD)

Tobias Andersson (SD)

Sara Gille (SD)

Ludvig Aspling (SD)

Lars Andersson (SD)